

BRIEF VAN EEN PLANTER UIT KORINTJI

ingezonden door

R. Jansz

Korintji is uit natuurhistorisch oogpunt een hoogst interessant land, doch er kleeft een groot bezwaar aan een verblijf in deze omgeving, n.l. dat contact met de buitenwereld steeds een uiterst traag verloop heeft. Post van hieruit naar Java en omgekeerd, blijft meermalen één tot twee weken onderweg.

Het lezen van de eerste naoorlogse nummers van "De Tropische Natuur" bracht mij meteen weer verschillende mij van ouds bekende aspecten van de Indische natuur voor de geest. Als amateur herpetoloog trof mij het stukje van de heer A. M. R. Wegner over de *Haplopeltura Boa*; ik heb dit dier namenlijk zelf destijds in Bogor in een terrarium in observatie gehad, doch ik mocht er niet in slagen het juiste voedsel te vinden. De in het terrarium gebrachte wormen en slakken werden niet geconsumeerd. Evenmin is het mij gelukt een eveneens in het Bogorse gevangen *Amblycephalus carinatus* in leven te houden. Ik heb beide exemplaren tenslotte maar geprepareerd.

Ook de verhandeling over de *Rafflesia arnoldi* van Dr G. G. Wissena wekte prettige herinneringen op, daar ik in 1940 in midden-Atjeh (Blang Kulam ten westen van Lho Sumaweh) zelf een complex met vele bloeiers van deze plant heb aangetroffen (vele tussen de 80 cm en 90 cm). Ik verbleef er bijna een jaar en kon meer dan 10 bloeiers meemaken. Tot op wortels, van een *Cissus*-liaan, met een doorsnede van nauwelijks 1 cm ontwikkelden zich knoppen van voetbal-grootte.

Wat ik echter nooit heb kunnen aantreffen, waren de vrucht-lichamen van dit gewas; ik ben nog steeds benieuwd hoe het zich verspreidt. De mij tot heden ter beschikking staande literatuur heeft mij hier nimmer uitsluitsel over kunnen geven.

Ook orchideeën hebben uiteraard mijn belangstelling en meer speciaal de botanische (dus in het wild voorkomende) soorten. Hier doet zich het gebrek aan goede determinatie-literatuur sterk gevoelen.

De omgeving hier is rijk aan diverse interessante soorten. Mijn vrouw en ik hebben reeds enkele tientallen verzameld. *Eria's* vormen wel de hoofdschotel; *Coelogyne's*, *Bulbophyllum*, *Cymbidium* en *Dendrobium* volgen daarop, dan *Trixpermum*-soorten en een enkele *Cypripedium*. Van de aardorchideeën levert het bos diverse bladorchideeën (*Macodes* e.d.) en vele *Calanthe*-soorten; het open terrein heeft de forse *Phajus Tankervilleae*, vier *Spathoglottis*-soorten, een kleine *Spiranthes* en een blad- en kleurloos gewas met een bloeiwijze, ontspruitend uit een onderaardse knol, waarvan de bloemhabitus aan een orchidee doet denken.

Het bos levert nog zeer vele soorten, zowel aard- als boom-orchideeën, welke ik met geen mogelijkheid thuis zou kunnen brengen en waarvoor de werken van Dakkus en Curtis begrijpelijkwijls ook niet toereikend zijn.

Dit brengt mij meteen op een, ook in "De Tropische Natuur" gememoreerd onderwerp n.l. "opzenden naar Bogor" ter determinatie. Dit is in de practijk van hieruit zo moeilijk uitvoerbaar: bij mijn weten — zeker tot voor kort — was het bijna niet mogelijk om plantaardig materiaal door de Padangse douane-barrière heen te krijgen. Om welke redenen is mij mede met het oog op de huidige verspreiding van de blisterblight, niet recht duidelijk. Ook blijft de lange duur van het transport een bezwaar, temeer daar het materiaal van 1500 — 3000 m hoogte naar zeeniveau moet worden afgevoerd. Ik ben zeer geïnteresseerd in een methode om bloemen zonder kleurverlies te prepareren; ware dit mogelijk, dan zou dit voor de orchideeën wellicht een goede oplossing zijn. Dierlijke preparaten leveren uiteraard minder moeilijkheden op.

Moge ik tot besluit enige ervaringen weergeven, welke ik heb opgedaan bij een tocht naar de top van de gunung Korintji (3800 m). Mogelijk werd het een en ander elders reeds meer waargenomen, doch voor mij waren de ervaringen nieuw.

Op een ochtend in April 1952 trok ik met een collega planter en twee dragers vanaf de op $\pm$ 3000 m, dicht onder de boomgrens gelegen berghut er op uit, om zo enigszins mogelijk voor zonsopgang het hoogste punt van de kraterwand van de Piek van Indrapura (Gunung Korintji) te bereiken. Het was behoorlijk koud en de beide dragers hadden behalve hun wollen joppers, ook nog een naar dekens omgeslagen.

Een uur klimmen bracht ons bij de boomgrens, waar het zichtbare pad ophield; het stijgen over het veelal losse gesteente werd aanmerkelijk zwaarder en tot overmaat van ramp begon het te motregen. Om de kans op verdwalen zo gering mogelijk te maken, vormden we telkens binnen zichtbereik van onze zaklantaars kleine, opvallende hoopjes stenen. Na $\pm$ een half uur werd de steile rug, die gewoonlijk voor het beklimmen van de top wordt gebruikt, bereikt.

Wind en regen namen iets toe, de koude druppels bleven aan neus, kin, hoedrand en kleren hangen. Het licht van de zaklantaars reflecteerde in de druppels en vormde langs de hoedrand een krans van lichtjes. Toen kwam de eerste vreemde ervaring; bij toevallig gelijktijdig uitschakelen van beide zaklantaars bleef de verlichting langs hoedrand en mouwen bestaan. Streken we er met de vinger langs, dan waren ze een moment weg maar vormden zich direct opnieuw. Vooral kleine, uitstekende pluïsjes kledingstof waren geliefde plaatsen voor de lichtjes, die iets weg hadden van kleine stukjes gloeiend phosphor. Ik meen hier te maken te hebben gehad met het *St Elmusvuur*, als gevolg van overtrekkende, sterk geladen wolkenpakketten. Het verschijnsel bleef tot het daglicht deze zwakke

uitstraling verdrong. Op de kraterrand zelf werden we er nogmaals aan herinnerd op een iets andere wijze. Behalve het verwijderde gesis van de fumarolen in de krater, was er dicht om ons heen een meer knetterend geluid waarneembaar. We kregen eerst de indruk dat er ter plaatse gassen uit de bodem ontsnapten. Echter door te bukken of door zo ver af te dalen, dat het hoofd net beneden de kraterrand (het hoogst uitstekende punt in onze omgeving) kwam, was het geknetter tot zwijgen te brengen. Druppels werden dikwijls onder hetzelfde knetterende geluid van de hoedrand afgeslingerd in een reeks van fijne druppeltjes. Het afzetten van de hoed bracht alle losse haren als pennen van een stekelvarken omhoog.

We zijn maar niet te lang op het hoogste punt gebleven om geen ontlading vanuit de wolken uit te lokken.

Een tweede interessante waarneming op deze tocht was er één op biologisch gebied. Aan de voet van de kraterkegel staat een oude triangulatiepaal, van waaruit in $\pm$ een half uur de kraterrand bereikt kan worden; het hoogste punt van deze rand steekt omstreeks 800 m of ruim twee en een half uur klimmen, boven de boomgrens uit.

Nog voor het licht werd, hadden we deze triangulatiepaal bereikt en wij besloten daar de dag af te wachten, alvorens de kraterkegel te bestijgen. Eerst uiterst vaag, maar allengs duidelijker, begon zich de top tegen de lichter wordende hemel af te tekenen. Vol interesse bekeken we de contouren van het silhouet van deze van uit het zuiden zeer regelmatige kraterkegel, toen onze aandacht sterk werd getrokken naar het hoogste punt, 3800 m boven de zeespiegel. Hier vertoonden zich eerst vage schimmen, doch uiteindelijk tekenden zich duidelijk de silhouetten van viervoetige dieren af. Wat voor dieren we voor ons hadden, was door de grote afstand niet te onderscheiden. De volkomen boomloze, rotsachtige omgeving, deed ons eerst aan de Sumatraanse berggeit denken, doch bij het lichter worden bleek de vorm der dieren teveel af te wijken. Bovendien vertoonde zich zo'n groot aantal, dat de gedachte aan een ontmoeting met de berggeit tot onze spijt terzijde moest worden gezet.

Langs verschillende paden daalde de kudde met het dag worden de kraterkegel af naar een zadel in het terrein, dat achter een lichte glooiing voor ons lag.

Geluiden begonnen tot ons door te dringen, die in een meer bekende richting wezen en inderdaad stond binnen een half uurtje een enorme kudde wilde varkens ons met enig wantrouwen aan te gapen. Door de glooiing in het terrein waren we tot op het laatste moment aan hun waarneming onttrokken, we hadden bovendien de windrichting mee. Geen dertig meter voor ons kwamen ze te voorschijn: zelden zag ik zulke grote exemplaren als in deze kudde, terwijl ik een dergelijk groot aantal bijeen in mijn gehele

plantersloopbaan nog niet heb ontmoet. Door,- voor zover mogelijk-, tellen en taxeren van kleinere groepen, kwamen we op een benaderd aantal, dat aanmerkelijk boven de 200 lag.

De dieren begonnen onrustig te worden en daar het ons niet geheel onmogelijk voorkwam, dat zij ons onder de voet zouden lopen, hebben we de kudde door tegemoet lopen en heftig zwaaien met dekens verjaagd.

Het lawaai veroorzaakt door de overhaast vluchtende varkenshoeven over het losse gesteente, gecombineerd met de protest- en angstkreten van de dieren, was oorverdovend. Langs diverse ruggen zochten zij hun weg naar de boomgrens, het pad (hun pad) naar de kraterrand voor ons vrijlatend.

De betrekkelijk vlakke kraterrand van de Korintji is ten hoogste ± 5 mm breed, plaatselijk niet veel meer dan een scherpe kam. De kraterbodem ligt hier bijna verticaal 380 m onder. Duidelijk waren op deze smalle kraterwal de sporen van een menigvuldig nachtelijk verblijf van de kudde aanwezig.

Dat zij er altijd verblijf houdt is niet waarschijnlijk. Ik kon noch van vooroorlogse beklimmers van de piek, noch van de bevolking bericht over voormalige overeenkomstige waarnemingen verkrijgen. Slechts één zegsman wist mij te vertellen van een varkensgeraamte, op de helling der kraterkegel.

Persoonlijk vermoed ik, dat het nachtleger zoeken van de kudde boven de boomgrens, verband houdt met het meer of minder voorkomen van tijgers in hun voedselgebied; op deze zelfde tocht konden we tot dicht bij de boomgrens nog tijgersporen waarnemen.

UIT DE AFDELINGEN

BOGOR

Op 28 Januari j.l. hield de Afd. Bogor een druk bezochte jaarlijkse ledenvergadering, waar na een kort openingswoord van de voorzitter het financieel verslag over 1952 werd toegelicht en door de vergadering werd goedgekeurd. Hierbij bleek het batig saldo ultimo verslagjaar Rp. 1143,53 te bedragen. Het hierna uitgebrachte jaarverslag over 1952, waaruit bleek dat de afdeling zich goed had geweerd, oogstte algemene bijval. Bij de rondvraag werden enige suggesties omtrent besteding der fondsen en wensen aangaande te maken excursies naar voren gebracht en behandeld, waarna de vergadering werd gesloten.

Het woord werd toen gegeven aan Ir J. P. Nieuwstraten, die een met lichtbeelden en demonstratiemateriaal verrijkte lezing hield over "Gebreksverschijnselen bij planten". Na een algemene inleiding over de chemische factoren, die een rol spelen bij de normale stofwisseling der plant, ging spreker over tot de behandeling van elke factor in het bijzonder, hen daarbij indelende in naar belangrijkheid verschillende groepen. Hij schetste daarbij de verschijnselen bij het wegvallen van één of meer componenten van het uitgebreide ionenstelsel en demonstreerde aan de hand van merendeels uit de Plantentuin afkomstig materiaal en afbeeldingen uit standaardwerken alsmede van zelf uit de practijk genomen foto's verschillende sprekende voorbeelden.